

שירת רש

שירת רש

שיחות ומאמרים בענייני אמונה וחינוך
לאורו של מרן הראי"ה קוק וממשיני דרכו

בצירוף קונטרס

רוח האומה יתגלה בגדוליה

לאורם של רבנן ותלמידיהון

שי הירש

כרך א

ירושלים עיה"ק תובב"א
ה'תשפ"א ("לשפן סבוד מ' ארצנו" – לפ"ק)

שירת רש : שיחות ומאמרים בענייני אמונה וחינוך
לאורו של מרן הראי"ה קוק וממשיכי דרכו
שי הירש

סדר והפקה : דובי ליברמן, מילה טובה
עטיפה ושערים: סטודיו ולדמן

©

כל הזכויות שמורות למחבר: שי הירש.
ניתן לצלם ולהעתיק חלקים מספר זה לצורך לימודי ולצורך זיכוי הרבים בלבד.
שימוש מסחרי מכל סוג שהוא אסור בהחלט אלא בקבלת רשות מפורשת בכתב.

לפניות בכל ענייני הספר ולהזמנת שיעורים והרצאות:
תודעה יהודית - הרב שי הירש, נריה, הר־אפרים.
todahayehudit@gmail.com | 052-8836373

"הַפִּיטוֹ אֶל צוֹר הַצְּבָתָם וְאֶל מַקְבַּת בּוֹר גְּקָרְתָּם.
הַפִּיטוֹ אֶל אַבְרָהָם אֲבִיכֶם..." (ישעיהו נא א-ב)

ספר זה מוקדש לזכרו ולעילוי נשמתו של סבי, זקני,
האהוב והאוהב,
איש תם וישר

ר' אברהם (רוזני) רוזנברג ז"ל

בן ר' חיים ופייגה (לבית מאיר) הי"ד

נולד בכפר אוואס אויוואראש שבהונגריה,
ביום טו' כסלו תרפ"ט.

שרד את שואת יהודי אירופה
והציל בה נפשות מאחינו בני ישראל.

האיר פנים לכל אדם וגמל חסדים
עם החיים ועם המתים.

עלה לארץ־ישראל ונלחם במסירות נפש
במערכות ישראל על תקומת המדינה, העם והארץ.

התמסר לבניין ארצנו הקדושה בכל מאוֹדו
והשתתף בהקמת ותחזוקת מרפאות ומכונים רפואיים
בעבודתו רבת השנים בקופת חולים "כללית".

זכה להקים משפחה בישראל ותמך ככל יכולתו
באשתו טובה (טובי), בבנותיו, נכדיו ובכל צאצאיו.

נפטר בשם טוב מן העולם ביום י"א מנחם־אב,
שבת "נחמו", פרשת ואתחנן ה'תש"פ.

תנצב"ה

מוקדש באהבה להורי, לאשתי ולילדיי היקרים

תוכן העניינים

נרן א

13.....	מכתבי ברכה והסכמה
25.....	פתיחה ומבוא
32.....	תמצית הספר ורעיונותיו

א

ועד דור ודור אמונתו: פרקי אמונה לדורנו

39.....	לימוד האמונה ומהותו
54.....	מהי אמונה וכיצד ניתן לקנותה ?
79.....	מבוא ללימוד כתבי המהר"ל מפראג
101.....	חווה הנבואה: מבוא ללימוד כתבי מרן הראי"ה קוק הצעה לתכנית בניין אמונה:
148.....	לימוד אמונה מסודר ושיטתי לאור דרכו של מרן הראי"ה קוק
178.....	על מושג הדת בישראל ובאומות העולם
186.....	לאומיות ואוניברסליות בכתבי הראי"ה קוק
194.....	מבט אמוני על תיאוריית ההתפתחות
200.....	את פתח לו: לקט תשובות קצרות לשאלות בני הנעורים בענייני אמונה
231.....	קטגוריה בין ת"ח וכבוד ת"ח

1

חזק ויאמץ לבך:

פרקי העשרה והדרכה בענייני חינוך לצניעות בגיל ההתבגרות

- 255..... הקדמה
- 258..... והנה טוב מאוד: כוחות החיים והרבייה בעין תורנית
- 265..... יצרא דעריות לקראת שיבת הנבואה: על אתגרי שמירת הברית בדורנו

ג

אקטואליה בעין אמונית

- 295..... וממנה ייושע: בעקבות הטבח בישיבת מרכז-הרב
- 298..... אם תרצו – אין זו אגדה: נאום הרמטכ"ל הנכנס
- 303..... סליחה שניצחנו: על מוסר מלחמה ומוסר כפול
- 307..... תתן אמת ליעקב: אחר פטירתו של הגאון הרב יעקב יוסף
הקץ הדוחק, או: בזכות הנורמליות?!
- 310..... הרהורים ליום העצמאות ה-65 למדינת ישראל
על עולם התורה והציונות הדתית:
- 314..... חשבון נפש ציבורי לאור דרכו החינוכית של מו"ר הגר"א שפירא
השתא הכא – לשנה הבאה בארעא דישראל:
- 319..... דברים לרגל יציאתו של אחינו יהונתן פולארד מבית שביו
- 322..... מעז יצא מתוק: על משבר גיוס התלמידים בישיבות ההסדר והמקד"צ
- 326..... צו 8: לשמירה על דמותו ואופיו של צבא הגנה לישראל
- 329..... זכותנו על הרה"בית: מכתבו של הרב גורן לשר הביטחון
- 331..... ואין קול ואין עונה ואין קשב: על הכתובת שבקירות שער הרחמים

נוך ב

ד

אור הישועה הזרוחה: הארת המועדים באורה של תורת ארץ־ישראל

9	גאולת מצרים וגאולת דורנו: הכנה אמונית לקראת חג הפסח
26	בין חורבן לתקומה: הכנה אמונית לקראת תשעה באב
46	עולם־שנה־נפש לאור ראשית השנה
49	לשמוע קול שופר
51	כי קדוש היום לאדונינו: שיחה עם כניסת ראש־השנה
53	מאשפ"ת ירים אביון: דרשה לראש־השנה
56	יום שביתת העשור: ליום־הכיפורים
59	ונסלח לכל עדת בני ישראל: דרשה בליל יום־הכיפורים
63	זמן שמחתנו: לסוכות
65	הטבעיות הקדושה: לשמיני־עצרת ושמחת־תורה
69	ישראל ותורה: דרשה לשבת בראשית
72	מגילת אסתר – בימים ההם בזמן הזה: הכנה אמונית לימי הפורים

ה

עֵלֶה רֵשׁ!

שיחות בענייני יום־העצמאות וירושת הארץ

99	הרבו אור! – הקץ המגולה במשנת הרצי"ה (הרב בנימין (בני) אייזנר)
121	ציונות עם נשמה: היחס לתנועה הציונית ותפקידה של הציונות הדתית
144	זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו: שיחה הכנה ליום־העצמאות
170	הגאולה בסוד השבעים

קונטרס
רוח האומה יתגלה בגדוליה
לאורם של רבנן ותלמידיהון

- 185..... לקט לקראת ג' באלול, יום פטירת מרן הראי"ה קוק.
- 208..... דרך הקודש: כתיבי הראי"ה ודרכו
- 213..... בשבחי אוצרות הראי"ה
ושאבתם מים בששון ממעייני הישועה:
- 216..... ליום זכר קדשו של רבנו הרצי"ה קוק
דברים לזכרם של מרנן ורבנן הרב הנזיר והרצי"ה קוק
- 227..... מאת מו"ר הגר"ש גורן
- 243..... אית בהו רבנן: דברי מו"ר הראשל"צ הגר"מ אליהו לזכר רבנו הרצי"ה קוק
ספיר גזרתם יחד מאירות:
- 257..... תלמידי מרן הראי"ה קוק וממשיכי דרכו על פי "עשר ספירות"
קול מבשר מבשר ואומר:
- 261..... תחיית חיבורו ההלכתי של גדול הדור הקודם
- 263... נזר הגורן: נזר לראשו של מו"ר הרב הראשי לישראל הגאון הרב שלמה גורן
- 275..... לאורו נלך: לדמותו של מו"ר הגאון הרב משה צבי נריה
- 290.... מרבה תורה - מרבה חיים: שיחת מו"ר הרה"ר לישראל הרב אברהם שפירא
- 333..... ר' אברום: לדמותו של מו"ר הגר"א שפירא, במלאת תשע שנים לפטירתו
- 335..... המצפה לישועה: אדמו"ר רבי ישראל אביחצירא - הבבא-סאלי
- 338..... זיכרונות מאביהם של ישראל: מו"ר הראשל"צ הגאון הרב מרדכי אליהו
- 343..... על ישראל אמונתו: לזכר מו"ר הרב בנימין (בני) אייזנר
- 349..... זכור אהבת קדומים והחיה נרדמים: הספדים לרב איתם ונעמה הנקין הי"ד
- 362..... בקשו ענווה: לזכרו של מו"ר הרב אלישע וישליצקי

מכתבי ברנה והסנמה

מכתב ברכה
מאת מו"ר הרב יעקב שפירא שליט"א

ראש ישיבת מרכז-הרב וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

שבט תשפ"א

ידידי היקר הרב שי הירש שליט"א עוסק רבות בשנים בענייני חינוך ע"פ דרכם של רבותינו, מרן הרב זצ"ל והבאים אחריו, ידידי הנ"ל מוכר לי שנים רבות מעת הסתופפו בחצרות אלוקינו בביהמ"ד שבישיבת מרכז הרב וזכה גם לשמש את רבותינו זצ"ל ומאז ועד הנה ממשיך לעסוק בעבודת הקודש של ליבון ובירור עניינים באמונה ובדרך החינוך, ועלה בידו בס"ד להוציא חיבור נאה הנקרא "שירת רש", הכולל בתוכו מאמרים באמונה וחינוך, פרקי מועדים ודמותם של גדולי ישראל, ואם כי לא עלה בידי לעבור על דבריו, אבל, חזקה עליו שיוציא דבר מתוקן מתחת ידו לרומם קרן התורה, וישראל וארצו, דבר דבור על אופניו, בשפה ברורה, להגדיל תורה ולהאדירה ולחבבה על אחב"י, ובעז"ה יזכה לברך על המוגמר ולהוסיף כהנה וכהנה בהפצת אורות אמונה לשם ולתהלה ולתפארת.

המברכו בברכת כהנים,
יעקב שפירא

מכתב ברכה מאת מו"ר הרב משה צוריאלי שליט"א

עורך סדרת הספרים: אוצרות הראי"ה

ט' חשוון תשפ"א

חובת היהודי, כל מי שהוא מסוגל לכך, היא לא רק ללמוד תורה כפי שנצטוינו בתורה, אלא יתירה מזאת ללמדה לאחרים. הרי כך התחיל הרמב"ם הלכות תלמוד תורה, בציווי של "ושננתם לבניך", אלו הם התלמידים. ורק אחר כך עבר הרמב"ם לדבר על חובת אדם שהוא עצמו ילמד תורה. כי כך הרי סדר פרשת שמע "ושננתם לבניך ודברתם בהם". הקדים המקרא ללמד לאחרים, עוד לפני שהזכיר הציווי ללימוד האישי והפרטי. כנראה, הקדים את העיקר, ללמד לאחרים, אלא באופן מעשי זה בלתי אפשרי אם לא שהמלמד הזה הקדים ללמוד תורה, כדי שיהיה כלי מוכן לכך ללמד לאחרים. שהרי זה הוא עיקר תפקיד האדם, ללמד לאחרים!

וכך עשה ועושה ויעשה מכובדי היקר, הרב שי הירש שליט"א, שזה כבר עשרות שנים הוא עוסק בהרבצת תורה בישראל, ונוסע ממקום למקום להאחיב את התורה על עם ישראל.

כבר אמרו חז"ל "ואהבת את ה' אלהיך", תאהבהו על הבריות. וכלשון הרמב"ם בספר המצוות (עשה, ג): "שמצוה זו כוללת גם שנקרא את כל בני האדם לעבודתו יתעלה ולאמונה בו. לפי שכאשר אתה אוהב את מי שהוא, תהללנו ותשבחנו ותקרא בני אדם לידידותו..."

וכך הרב הנכבד הרב שי הירש, מתוך אהבתו הגדולה לתורה ולאמונה, לאהבת העם והארץ, שופע תמידים כסדרם הרצאות וספרים ומאמרים העוסקים בדברי הרב קוק זצ"ל ועוד מאורי-עולם, מנהיגי הדור והדורות.

וזה עכשיו הביא לידי ספרו החדש "שירת רש", מלא וגדוש פנינים חשובים, באמונה, בדבקות בהקב"ה, באהבת העם והארץ, בהכנות הראויות לעמול בתורה ולהצליח בהשגתה.

אשריך הרב שי הירש, שאתה עוסק במקצוע הנפלא ביותר שיש בעולם, לקרב את העולם היהודי, ובמיוחד שוחר־תורה, אל האמת היסודית, אל האמונה הקדושה, אל יסודות הקשר שלנו עם נצח נצחים.

יפוצו מעיינותיך חוצה. דברים היוצאים מן הלב, נכנסים אל הלב. בטוחני שדברים היקרים שבספרך יפעלו רבות מאד לטובת כל לומדי הספר.

משה צוריאל

**מכתב ברכה
מאת מו"ר הרב שמואל יניב שליט"א**

מחבר ספרי "צפונות בתורה"
גבעת-שמואל

ט"ז טבת תשפ"א

לעזרת ה' בגיבורים

לאחי ורעי היקר מאוד, הרב שי הירש שליט"א

נדרשתי לעיין בספרך ושמחתי כי הקדשת את חייך למשימה החשובה ביותר, יעודנו הרוחני לעת שיבת ציון.

אתה מלקט בענווה וחכמה את ניצוצות הקדושה לעודד ולעורר את צעירי הצאן קדושים. בונה כלים לאורות.

זכה דורנו לממש צעד חשוב בחזון הנבואה, לתקן עולם במלכות האומה. ואנחנו בראשית הדרך. עברנו את כור ההיתוך של הגלות שהיה בהשפלה רוחנית ונפשית, במצוקה חומרית, בייסורים קשים, בחוסר יכולת להביא לידי ביטוי את אושרנו הרוחני, את עוצמת הפרט והכלל. שיסוי וחרדה היו מנת חלקנו. במדבר הזה עמדנו 2500 שנה, ובכל זאת טיפחנו את סגולתנו וזה נס מוכח, פלאי פלאים, ליתרוננו של צלם אלוקים וניסי ההשגחה.

כיצד יצרנו ברוח עולמות טמירים, חמלנו, שמחנו, בנינו משפחות לתפארת, גם בעולם חשוך שבקושי שורד. המרנו אפר בעפר לצמיחה, מהצרות החומריות יצרנו אוצרות רוחניים נשגבים, מייאוש לישועה, מגועל לגאולה, מכיעור לטוהר.

גילינו את הכוח הגדול של מסירות נפש להעדיף את אור הנשמה על צורכי הגוף ולהיות כמלאכים.

ועתה, כשעברנו שלב ואנו בפתח הגאולה ובצפייה לגיל רוחני על בסיס חומרי בריא שזכינו לו, ממש לא נעלמו בו הסיבוכים והסכנות. מעתה, הם הרבה יותר קשים ואפילו נוראים שסופם מחריד. השפע החומרי, גירוי היצרים, עולם שאין בו מעצורים לעשות כל שטות, עולם של בריחה מאחריות אישית ולאומית. בטלה ושקיעה בדמיונות והתמכרויות רעות, אלו אינם נחשבים בעיני הציבור הרחב, קרי, מעצבי דעת הקהל, לפגם, למרות שגורמים לניווט ומאיסה ואובדן ולאגו חלול ללא עמוד שדרה ערכי שסופו שמכלה את עצמו. מעמידים את האנוש במצב אנוש, במעלה פחותה ועצובה.

ולזאת, נדרשים אנשים צדיקים, מצוינים, שיש להם חמלה להושיע, ומי יודע אם יצליחו... וזאת בהעדר בניין על בסיס האמת. ולכן, המשימה היותר קדושה מלהעניק לאדם מרפא ריגשי לנפש, היא להעניק לו את התכלית, את האמת הרוחנית, לממש את צלם האלוקים שנמצא בראש, וְלֵאמֹת לו את האמונה באמצעות התבונה, שניתנה תורה משמים, ושיש אלוקים והוא משגיח, שיש יעוד לאדם להביא גאולה. לסלק את קושיות ההבל והספקות, להעניק לו מענה ראוי לקשיים הנכונים. לרוממו מהבחינה הסגולית שאור הנשמה יאיר לו את ייחודו ומשמעותו, בעלייה ועשייה בקנייני הנצח, בבניין עולם באהבה, בחמלה ובקדושה.

בספרך, הרב שי שליט"א, עשית צעד חשוב בכיוון הנכון. תזכה ונזכה, שתהיה לנר המאיר לרבים להעצים את מעלתנו כעם סגולה.

בהוקרה נאמנה,

ניב שמואל

מכתב ברכה מאת מו"ר הרב יגאל בצלאל שפרן שליט"א

ראש המחלקה לרפואה והלכה ברבנות הראשית לישראל ומייסד מכון מרחבים

בס"ד, י"א חשוון תשפ"א

ישאו הרים שלום וברכה עד בלי די, ממגד תבואות שמש ותנובות שדי, למע"כ ידידי וחברי ממש, הרב המופלא ועוטה האורה מוהר"ר שי הירש שליט"א, אורו עיני לראות את ספרך זה החדש, שירת רש, בו קיבצת באופן כה משובב נפש את מאמריך החשובים בענייני אמונת עתנו ועוד הוספת עליהם כהנה וכהנה כיד ה' הטובה עליך. ניכרים דברי אמת ומה רב טובך שהואלת להעלות את הדברים על הכתב בבחינת "רב פעלים מקבצאל" (שמואל ב', כג), למען ישוטטו רבים ותרבה הדעת.

זכרתי ימים מקדם עת היית מטובי המרצים ב"מרחבים" ורבים נהנו מאורך, ועתה עם המשך עלייתך במעלות הרבצת התורה עוד היטבת לעשות. יברך ה' פעלך ויפוצו מעיינותיך חוצה ותזכה בע"ה להרבנות תורה עוד ועוד ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים.

ועוד זאת אוסיף כי פעמיים ציין החכם מכל אדם מה טובו ומה נעימה היא טובת רש: "טוב רש הולך בתומו מעיקש שפתים והוא כסיל" (משלי יט א) ו"טוב רש הולך בתומו מעיקש דרכים והוא עשיר" (שם כח ו). ללמדך שההליכה בתמים, כדרכך בקודש, היא היא הערובה גם לחכמה וגם לרחבות הדעת. וברוך השם שבשניהם כה התברכת. אשריך ואשרי שומעי לקחך.

והנני אליך בחיבה ובהסכמה לספרך החשוב,
יגאל בצלאל שפרן

מכתב ברכה מאת מו"ר הרב מיכאל הרשקוביץ שליט"א

רב היישוב נריה ור"מ בישיבת מרכז-הרב

בס"ד, כא בשבט התשפ"א

לידידנו הנעלה היקר והאהוב הרב שי הירש שליט"א, ממיישבי יישובנו "נריה" ובוגר ישיבתנו הקדושה מרכז-הרב, השוקד כל ימיו על חינוך הדור הצעיר בהוראה, כתיבה ועריכה של תורת הגאולה שזכינו בחסדי ד' יתברך לראות את פעמיה בקיבוץ גלויות מופלא, בגאולת חבלי מולדת מידי זרים, יישובם ובניינם. ברכה מרובה הוא רואה בעמלו המופלא, המניב פירות מעולים של הארת הקודש שבכל מהלך התחייה של עמנו בארץ נחלת אבותיו, לאור דרכו ותורתו הגואלת של מרן הראי"ה קוק זצ"ל. בין מפעליו הברוכים והאהובים, הקובץ התורני המעולה המחזיר שכינתו לציון. שלושה כרכים מפוארים, הערוכים בטוב טעם ודעת, על מלחמת ששת-הימים ויום-ירושלים. בשל המחלוקות הציבוריות על דמותו ודרכו של צה"ל ערך את המאסף אוזר ישראל בגבורה, העוסק בקדושת הצבא ודרכו לאור ההלכה, כדי להוסיף ולהאדיר את התודעה של קדושת המחנה ועידון הגבורה, בדרכו של דוד מלך ישראל במלכותו ובמלחמותיו. בספרו זה הוא מקדיש פרק לדמותה של הרבנות הצבאית הראשית, ומוציא לאור ספר נוסף על הרב שלמה גורן זצ"ל, מייסד הרבנות הצבאית. עתה הוא עומד להוציא לאור את ספרו החדש, פרי עמל של הוראה וכתיבה במשך השנים האחרונות בנושאי אמונה וחינוך לאורם של מרן הראי"ה קוק וממשיכי דרכו. מתוך הכרת הטוב, הוא אף מייחד בספר מקום לתיאור דמויות מופת שלאורם אנו חיים. ברוך יהיה על פעליו שעד עתה, וברוכים יהיו פעליו שעוד יוסיף ויתרום.

בציפייה לישועה קרובה,
מיכאל הרשקוביץ

מכתב ברכה

בס"ד, ז' כסלו ה'תשפ"א

לכבוד ידידינו ומכובדנו, הרב שי הירש שליט"א

זיכנו הקב"ה והרב שי הירש שליט"א למד בתכנית של המכון, וכמו כן השתתף בשיעורינו בישיבת מרכז-הרב. בעקבות כך יצר קשר אישי וישיר עמנו.

יעמדו לזכותו של הרב שי גם שנות לימודיו בישיבת מרכז-הרב וכיום הוא זוכה להעמיד תלמידים ברחבי הארץ.

בשנים האחרונות ערך הרב שי ספרים חשובים בענייני התקופה והשעה, וכעת הוא מוציא לאור ספר המקבץ את מאמריו ושיעוריו בענייני אמונה וחינוך לאורו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל וממשיכי דרכו, ובוודאי יביא הספר תועלת לבחורי ישיבות ואברכים צעירים בעת לימודם.

המיוחד בדברים אלו שהם נולדו מתוך ניסיון בשטח, והרב שי לוקח את הדברים של הראי"ה קוק ובנו שנכתבו בלשון גבוהה ומפשט אותם לשפת המעשה, ומתוך כך מתאים את הדברים גם לדור הצעיר.

על כן, הנני לברכו בהמשך עשייה תורנית וכתובה פורייה והגדלת זיכוי הרבים.

בברכה רבה

שיבת ההסדר
הישיבה הגבוהה
ראשון לציון

כס"ד

ט"ז כסלו תשפ"א

מכתב ברכה והמלצה

לכבוד

מכובדי היקר והחביב הרב שי הירש שליט"א ר"מ בישיבתנו הקדושה ישיבת "ראשון לציון", שהינו אהוב ויקר לי מאד "חפו ממתקים וכלו מחמדים זה דודי וזה רעי" איש יצירה ורוח בו.

מחדש חידושי תורה עם "אנפין חדתין, ורוחין עם נפשין" כדרכה של תורה, ועומק גדול שזור בתוך הכתיבה. תורת מרן הרב אברהם יצחק קוק זצ"ל ותלמידיו וממשיכו דרכו שזורה בכל הליכותיו "הליכות אלי מלכי בקדש".

באות א ישנם שני יוד"ן אחת מעל הוא"ו השוכבת ואחת מתחת לוא"ו השוכבת, הי"ד העליונה מסמלת את החכמה העליונה שנמצאת מעל הרקיע, ומתחת לרקיע הי"ד התחתונה כנגד החכמה התחתונה. שני היוד"ם צריכים את הוא"ו, כדי להמשיך חיים מהבאר העליונה אל העולם שבו אנו חיים.

תורתו של הרב שי הירש שליט"א מלאה בבחינת "מעין גנים באר מים חיים ונזלים מן לבנון", יהי רצון מלפני שוכן מרומים שיתקיים בך "חקמות בחוץ תלנה ברחבות תתן קולה" ותרבה הדעת ויתגלו סודות הגנוזים, ותורת מרן הרא"ה קוק וגוריו נושאי תורת הגאולה, תתרחב ותתגלה ותתבאר, ומקומו של הרב שי הירש שליט"א מקום בהפצתה וביאורה.

המברך ומוקירך

מעומקא דליבא

שלמה לוי - ראש הישיבה

